

Uloga radiofuzijskih medija u prikazivanju EU-a i njegovih vrijednosti

Preporuka Europskog parlamenta Vijeću, Komisiji i Europskoj službi za vanjsko djelovanje od 2. travnja 2014. o ulozi radiodifuzijskih medija u prikazivanju EU-a i njegove vrijednosti (2013/2187(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 2. i 21. Ugovora o Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir članak 167. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima koju je 10. prosinca 1948. donijela Opća skupština UN-a i sve relevantne međunarodne instrumente s područja ljudskih prava, uključujući Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima,
- uzimajući u obzir Protokol br. 29 uz Ugovor iz Lisabona o sustavu javne radiodifuzije u državama članicama,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima, a posebno njezin članak 11.,
- uzimajući u obzir smjernice EU-a o ljudskim pravima,
- uzimajući u obzir strateški okvir za ljudska prava i demokraciju i akcijski plan za njegovo provođenje koji je Vijeće usvojilo 25. lipnja 2012.¹,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 3. listopada 2007. pod nazivom „Komuniciranje Europe u partnerstvu” (COM(2007)0568) i prijedlog Komisije od 3. listopada 2007. o međuinstitucionalnom sporazumu pod nazivom „Komuniciranje Europe u partnerstvu” (COM(2007)0569),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. studenog 2010. o javnim radiodifuzijskim medijima u državama članicama u digitalnom dobu: budućnost dvojnog sustava²,
- uzimajući u obzir Direktivu 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama)³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. svibnja 2011. o kulturnim dimenzijama vanjskog djelovanja EU-a⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. prosinca 2012. o strategiji digitalne slobode u

¹ Dokument Vijeća 11855/2012.

² SL C 99 E, 3.4.2012., str. 50.

³ SL L 95, 15.4.2010., str. 1.

⁴ SL C 377 E, 7.12.2012., str. 135.

vanjskoj politici¹,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. lipnja 2013. o slobodi tiska i medija u svijetu²,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. listopada 2013. o Godišnjem izvješću Vijeća Europskom parlamentu o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. prosinca 2013. o godišnjem izvješću o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2012. godinu i politici Europske unije na tom području⁴,
- uzimajući u obzir Europsku povelju o slobodi tiska,
- uzimajući u obzir svoje sljedeće rezolucije: od 22. studenog 2012. naslovljenu „Proširenje: politike, kriteriji i strateški interesi EU-a”⁵, od 12. prosinca 2013. o izvješću o napretku Albanije za 2013.⁶, od 6. veljače 2014. o izvješću o napretku Bosne i Hercegovine za 2013.⁷, od 6. veljače 2014. o izvješću o napretku bivše jugoslavenske Republike Makedonije za 2013.⁸, od 16. siječnja 2014. o izvješću o napretku Islanda za 2012. i postizbornim izgledima⁹, od 16. siječnja 2014. o procesu europske integracije Kosova¹⁰, od 6. veljače 2014. o izvješću o napretku Crne Gore za 2013.¹¹, od 16. siječnja 2014. o izvješću o napretku Srbije za 2013.¹², od 12. ožujka 2014. o izvješću o napretku Turske za 2013.¹³, od 23. listopada 2013. naslovljenu „Europska politika susjedstva: prema jačanju partnerstva – stajalište Europskog parlamenta o izvješćima za 2012.”¹⁴, od 23. svibnja 2013. o povratu imovine zemljama Arapskog proljeća u tranziciji¹⁵, od 14. ožujka 2013. o odnosima EU-a i Kine¹⁶ i od 13. prosinca 2012. koja sadrži preporuke Europskog parlamenta Vijeću, Komisiji i Europskoj službi za vanjsko djelovanje za pregovore o novom sporazumu EU-a i Rusije¹⁷,
- uzimajući u obzir članak 97. Poslovnika,
- uzimajući u obzir preporuku Odbora za vanjske poslove (A7-0248/2014),

A. budući da neovisni europski radiodifuzijski mediji javnosti (u Europi i diljem svijeta) nude zajedničku viziju, podupiru vrijednosti usađene u Ugovore EU-a kao što su ljudska prava i

¹ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2012)0470

² Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0274.

³ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0453.

⁴ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0575.

⁵ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2012)0453.

⁶ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0596.

⁷ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0102.

⁸ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0103.

⁹ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0041.

¹⁰ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0040.

¹¹ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0104.

¹² Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0039.

¹³ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0235.

¹⁴ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0446.

¹⁵ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0224.

¹⁶ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0097.

¹⁷ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2012)0505.

temeljne slobode, čime je obuhvaćena sloboda izražavanja, te promiču pluralizam, neovisno mišljenje, kulturnu raznolikost, višestrukost vizija i temeljnu vrijednost poticanja nenasilnog rješavanja sukoba, toleranciju i poštovanje, i u EU-u i u kontekstu njegovih vanjskih odnosa;

- B. budući da se svakom prijetnjom neovisnosti medija, bez obzira na to je li riječ o upletanju vlasti, zastrašivanju novinara, nedostatku transparentnosti u strukturama vlasništva ili prevladavajućim trgovinskim interesima, narušava sveukupno stanje slobode i pluralizma medija u svakoj državi;
- C. budući da vlade snose primarnu odgovornost za jamčenje i štíćenje slobode izražavanja i medija, ne dovodeći u pitanje ulogu EU-a u nadzoru primjene članka 11. Povelje Europske unije o temeljnim pravima pri provedbi prava EU-a u državama članicama; budući da je u zakone EU-a, a naročito u Protokol br. 29 UEU-a, upisano da je sustav javne radiodifuzije u državama članicama neposredno povezan s demokratskim, društvenim i kulturnim potrebama svakog društva kao i s potrebom očuvanja pluralizma medija;
- D. budući da je radijsko i televizijsko emitiranje, sve više dopunjeno internetskim medijima, učinkovit i isplativ način informiranja javnosti u Europi i trećim zemljama te je za većinu građana u EU-u i izvan njega glavni izvor informacija;
- E. budući da su nove digitalne i internetske medijske platforme pridonijele povećanoj raznolikosti i pluralizmu te su posebno važne u državama u kojima je pristup tradicionalnijim izvorima informacija ograničen;
- F. budući da emitiranje europskih medija na međunarodnom planu može imati važnu ulogu u prenošenju vrijednosti demokracije, slobode medija i ljudskih prava u cijelom svijetu, u objašnjavanju različitih nacionalnih shvaćanja, u priopćavanju politike EU-a, u oblikovanju istinski europske perspektive i u pružanju javnosti pouzdanih i kvalitetnih informacija, a što je najvažnije preko čvrste i nepopustljive predanosti novinarskoj objektivnosti;
- G. budući da radiodifuzija za demokratizaciju i promicanje ljudskih prava u trećim zemljama ne potpada izričito pod ovlast politike EU-a o medijima;
- H. budući da postoji potreba za uspostavom dosljedne strategije za europske radiodifuzijske medije na području vanjskih poslova EU-a kako bi se promicale osnovne vrijednosti i ciljevi EU-a kao globalnog čimbenika, ali i oblikovale rasprave te izgradilo razumijevanje za pitanja vanjske politike;
- I. budući da su prvotno financiranje EU-a inicijative „Europski radio za Bjelarus” i neprestana podrška projektima neovisnih radiodifuzijskih medija u trećim zemljama dobar primjer promicanja slobode izražavanja i drugih temeljnih prava i sloboda u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP);
- J. budući da osnivanje Europskog radija na svjetskoj razini može biti vrlo korisno kao sveobuhvatan alat za vanjske odnose EU-a i za promicanje univerzalnih demokratskih vrijednosti i ljudskih prava; budući da bi upotreba internetskih tehnologija mogla olakšati ostvarenje takve inicijative;
- K. budući da EU podržava međunarodni kanal za vijesti Euronews, koji se emitira na 13 jezika te ga razumije 53 % svjetskog stanovništva, a prenosi se u 410 milijuna kućanstava u 155

država te ima svjetsku satelitsku pokrivenost i vodeći je kanal u pogledu potencijalne publike u Europi i među nearapskim kanalima za vijesti u arapskim državama i subsaharskoj Africi te je dostupan besplatno diljem svijeta preko raznih mobilnih uređaja;

- L. budući da EU od 2005. ima sklopljen ugovor o uslugama s pružateljem radiodifuzijskih usluga Euronews s temeljnim financiranjem u iznosu od 5 milijuna EUR godišnje za proizvodnju i emitiranje niza programa o europskim pitanjima; budući da su druga dva ugovora o uslugama potpisana 2007. i 2009. za 5 milijuna EUR godišnje za razdoblje od pet godina za emitiranje programa Euronews na arapskom i perzijskom; budući da su u prosincu 2010. EU i Euronews potpisali višegodišnji okvirni sporazum o partnerstvu; budući da je financijski doprinos Komisije Euronewsu za 2013. utvrđen u odluci Komisije od 8. svibnja 2013. o donošenju izmjene programa rada za 2013. na području komunikacije, koja služi kao odluka o financiranju (C(2013)2631); budući da se procijenjeni prihodi Euronews-a za 2014. sastoje od naknada za licencije dioničara (9 %), komercijalne dobiti (49 %) i financiranja Komisije i njezinih raznih glavnih uprava (42 %);
 - M. budući da je urednička neovisnost o bilo kakvom političkom upletanju, uz nepristranost, raznolikost i poštovanje gledatelja, ključna sastavnica godišnje izvještaje Euronews-a o obvezama prema gledateljima¹;
 - N. budući da je 2009. Komisija izvršila procjenu temeljnog ugovora Euronews-a u kojoj je potvrđen jedinstven i isplativ status Euronews-a kao paneuropskog izvora vijesti čije je potencijalno gledateljstvo u Europi brojnije od onoga njegovih konkurentskih međunarodnih kanala za vijesti²;
1. upućuje sljedeće preporuke Vijeću, Komisiji i Europskoj službi za vanjsko djelovanje:
- a) da razumije važnost slobodnih europskih medija, posebno financijski održive i neovisne javne radiodifuzije, za promicanje demokratskih vrijednosti EU-a i informiranje javnosti o politici i ciljevima na području ZVSP-a, osobito jačanjem razumijevanja pitanja koja ujedinjuju i razjedinjuju Europu i koja približavaju europske građane kad je riječ o njihovu razumijevanju vanjske politike;
 - b) da uspostavi dosljednu i solidnu strategiju EU-a za radiodifuzijske medije u kontekstu vanjskih odnosa EU-a, pritom promičući slobodu izražavanja i pluralizam medija te zagovarajući i jačajući demokraciju i poštovanje ljudskih prava u Europi i u trećim zemljama; da učini tu strategiju za radiodifuzijske medije sastavnim instrumentom ZVSP-a;
 - c) da, kao dio te strategije, definira poseban pristup javnim radiodifuzijskim medijima, ne dovodeći u pitanje neovisnost medija i nadležnost država članica u dodjeli, definiranju i organiziranju ovlasti javnih radiodifuzijskih medija, kojim se:
 - (i) potiče medijsko okruženje u trećim zemljama koje omogućuje razvoj neovisnih i profesionalnih radiodifuzijskih medija;
 - (ii) europski radiodifuzijski mediji s međunarodnim emitiranjem potiču:

¹ <http://www.euronews.com/services-ue/>

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2010-3324>

- da djeluju u pluralističkom i konkurentnom medijskom okruženju – uz trenutačan pristup aktualnim vijestima iz prve ruke, mogućnost korištenja prednostima najnovijih tehnologija i zadržavanje u prvim redovima digitalne revolucije – i stvaraju autentičan i raznolik sadržaj;
 - da budu uređivački neovisni;
 - da se u potpunosti pridržavaju povelje o radiodifuzijskim medijima kojom se zahtijeva točno i objektivno izvješćivanje te uravnoteženo i sveobuhvatno prikazivanje raznolikosti EU-a i njegovih država članica, da se pridržavaju kodeksa novinarstva s posebnim naglaskom na politikama kojima se nastoji jamčiti neovisnost, točnost i ravnotežu novinarstva te da u tom smislu uspostave svoj samostalni kodeks ponašanja i definiraju uređivačku politiku;
 - da ponude platformu za razmjenu mišljenja i raspravu o socijalno i/ili politički relevantnim pitanjima, slijedeći i oblikujući raspravu iz europske perspektive zahvaljujući širokoj mreži dopisnika i potičući javni interes i sudjelovanje građana;
 - da upotrebljavaju različite metode emitiranja vijesti i programa u kojima se izražavaju mišljenja, uključujući televiziju, radio, internet, internetsko emitiranje društvene medije i mobilne platforme kako bi se omogućilo obraćanje što široj javnosti izvan EU-a;
 - da primjereno odražavaju raznolikost mišljenja i konteksta u EU-u, uključujući stajališta i stvarnosti novijih država članica;
 - da budu aktivni u osposobljavanju budućih vodećih novinara u Europi i izvan nje;
 - da se ne boje temeljitije uhvatiti u koštac s ozbiljnim pitanjima i prikazati objektivnu stvarnost iz više perspektiva;
- d) da uzme u obzir da Euronews sa svojom širokom mrežom nacionalnih pružatelja radiodifuzijskih usluga i širokom distribucijom ima potencijal za važnu ulogu u medijskom okruženju i u poticanju rasprave o Europi, pa i u trećim zemljama; međutim i da potvrdi da, kako bi imao takvu ulogu, Euronews treba:
- (i) imati mogućnosti nastaviti s radom na raznim jezicima, uključujući neeuropske jezike;
 - (ii) nastaviti težiti jačanju svoje uređivačke neovisnosti;
 - (iii) imati sredstva za promicanje mogućnosti obrazovanja i osposobljavanja novinara u vezi s europskim pitanjima i za nastavak ponude mogućnosti osposobljavanja vanjskim novinarima, osobito preko projekta Mreže Euronews;
 - (iv) dodatno financijski i strukturno ojačati kako bi mogao postizati rezultate na razini usporedivoj s onom kanala za vijesti u cijelom svijetu;
 - (v) na internetskoj stranici objaviti pregled svojih prihoda kako bi se postigla transparentnost djelovanja;

- e) da usmjeri financiranje iz fonda za vanjsku pomoć EU-a utemeljeno na projektima prema onim pružateljima radiodifuzijskih usluga koji već poštuju i rade u skladu s najvišim standardima neovisnosti, točnosti i ravnoteže novinarstva te promiču vrijednosti EU-a, kao i projektima koji bi pružateljima radiodifuzijskih usluga koji zaostaju u pogledu neovisnosti, točnosti i održivosti omogućili postizanje tih standarda, imajući na umu da ocjena uspješnosti prema mjerljivim kriterijima treba biti preduvjet za daljnje financiranje;
 - f) da pokrene postupak razmatranja na razini EU-a s ciljem osnivanja Europskog radija na svjetskoj razini;
 - g) da sustavno počne rješavati pitanje ograničavanja slobode medija u svim bilateralnim sastancima s relevantnim trećim zemljama kako bi se maksimalno uvećao učinak predložene strategije EU-a za europske pružatelje radiodifuzijskih usluga u kontekstu vanjskih odnosa EU-a;
 - h) da podigne razinu osviještenosti država članica o važnosti radiodifuzijskih medija u vanjskim odnosima EU-a te da traži načine za koordinaciju predloženih strategija EU-a s djelovanjem država članica i strategijama na tom području kako bi se poboljšala dosljednost;
 - i) da radi na stvaranju poticajnog medijskog okruženja u trećim zemljama i na razvoju neovisnih i profesionalnih radiodifuzijskih medija;
 - j) da brzo reagira kada se satelitski signali europskih radiodifuzijskih medija s međunarodnim emitiranjem ometaju u trećim zemljama te u slučajevima kada vlade trećih zemalja obustave emitiranje europskih medija;
2. nalaže svojem predsjedniku da ovu preporuku proslijedi Vijeću, Komisiji, Europskoj službi za vanjsko djelovanje i, radi obavijesti, državama članicama.